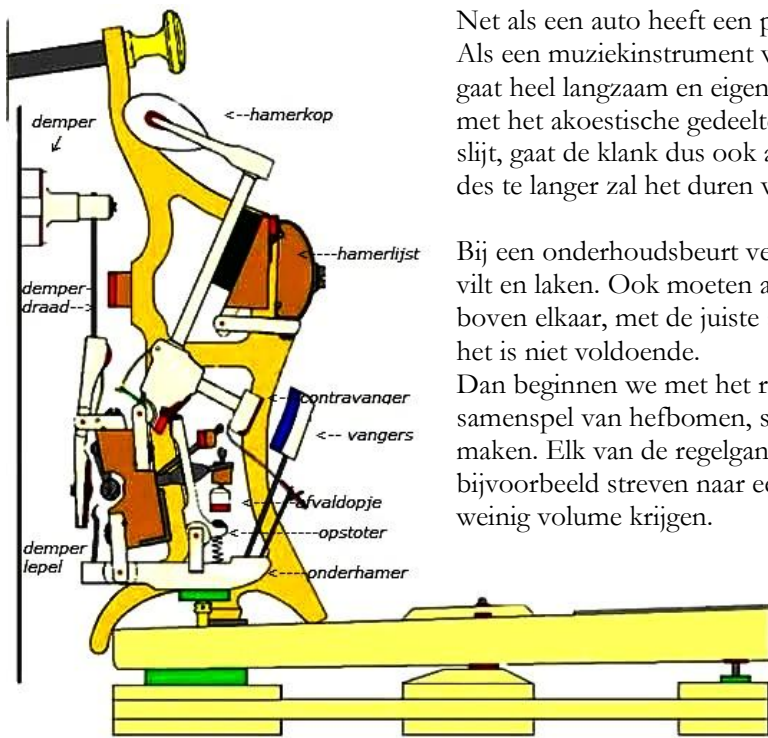

Het reguleren van mechaniek en klavier in de piano

Net als een auto heeft een piano of vleugel periodiek een onderhoudsbeurt nodig. Als een muziekinstrument wordt bespeeld, slijten allerlei onderdelen nu eenmaal. Dat gaat heel langzaam en eigenlijk onmerkbaar. Het mechaniek bepaalt echter samen met het akoestische gedeelte de klank van het instrument. Naarmate het mechaniek slijt, gaat de klank dus ook achteruit. Hoe hoger de kwaliteit van het instrument is, des te langer zal het duren voordat de slijtage voelbaar en hoorbaar wordt.

Bij een onderhoudsbeurt vervangen we - voor zover nodig - allerlei onderdelen, leer, vilt en laken. Ook moeten alle kapsels en onderdelen op de juiste plaats zitten, recht boven elkaar, met de juiste spaties enzovoort. Dat is op zich al een hele klus, maar het is niet voldoende.

Dan beginnen we met het reguleren van mechaniek en klavier: het complexe samenspel van hefboomen, schuif-, trek- en duwbewegingen tot een 'kloppend geheel' maken. Elk van de regelgangen heeft invloed op de andere afstellingen. Zou je bijvoorbeeld streven naar een heel lichte aanslag, dan kan de klank daardoor te weinig volume krijgen.

Vergeet daarbij niet dat elke piano uniek is. Bij elke piano is de puzzel dus weer anders. Het mechaniek van een piano en dat van een vleugel lijken veel op elkaar, maar er zijn ook grote verschillen; we beperken ons in deze nieuwsbrief tot de piano.

De toetsen

De toetsen mogen niet te zwaar en niet te licht zijn om in te drukken. Ze moeten bijna wrijvingloos kunnen bewegen en mogen niet allerlei bijgeluiden produceren. Voor een gelijkmatig spel moeten de toetsen vlak liggen en de juiste diepgang hebben. We streven naar 10 mm, maar komen soms uit op 9,5 of 10,5 mm. We stellen de toetsen af met speciale gereedschappen en uiteenlopende technieken, zoals het verhitten van hout en vilt.

Hamers

Hamers mogen niet tegen elkaar aan lopen, ze moeten recht tegen de juiste snaren slaan. De afstand van de voorzijde van de hamerkop tot de snaar (de stijghoogte) luistert zeer nauw. Is die afstand te klein, dan heeft het geluid te weinig volume en dynamiek; is hij te groot, dan komen de overige afstellingen verkeerd uit. Dit is met papier en vilt te reguleren.

Als een toets wordt ingedrukt, moet de hamer direct reageren. Is er te veel speling ('lucht'), dan heb je geen controle over de hamer en de aanslag. Is er te weinig speling, dan reageert de hamer niet als je de toets snel nogmaals indrukt ('repetitie'). De opstoter kan bovendien klem komen te zitten en door het indrukken van een toets afbreken. Dat regelen we met stelschroefjes.

Als we een toets indrukken, wordt de hamer naar de snaar 'gelanceerd', maar de laatste paar millimeter niet meer aangedreven. De hamer slaat dus op eigen

kracht tegen de snaar aan. Dit noemen we 'afval'. Is er te weinig afval, dan 'stopt' de hamer op de snaren. Is er te veel afval, dan is er te weinig controle over de hamer. Dat gaan ten koste van het volume en de dynamiek. Dit regelen we door de afvaldopjes op de juiste afstand of hoogte te draaien.

Vangers

Na een aanslag wordt de contravanger van de hamer 'gevangen'; als dat niet gebeurde, zou de hamer stuurloos heen en weer zwabberen. De hamer moet meteen klaar zijn voor een volgende aanslag en zo een goede repetitie mogelijk maken. De hamer mag niet te vroeg worden gevangen, want dan 'kleeft' hij aan de snaar en kan de snaar niet doorklinken. Gebeurt het te laat, dan gaat de hamer 'pappelen'. In beide gevallen is geen snelle herhaling van aanslagen mogelijk. Om dit goed te krijgen buigen we de ijzeren vangdraden in de juiste stand.

Pedalen en dempers

Hamers en dempers vóór regulatie

Als we het rechter pedaal indrukken, moet de snaar vrij kunnen klinken. Daarvoor moeten alle dempers tegelijk van de snaren komen. Als dempers te strak zijn afgesteld, dempen ze onvoldoende. Als ze te laat tegen de snaren komen, blijven ze tegen de snaren kleven en klinken de snaren niet door. We regelen dit door de demperdraden te buigen en de fijnstelschroefjes op de demperarm bij te stellen. Als we één toets indrukken, moet alleen de bijbehorende demper los van de snaar komen en alleen de betreffende snaar doorklinken.

De demper moet van de snaren af komen als de hamer de helft van de afstand tot de snaar ('halve gang') heeft afgelegd. Als dat te vroeg gebeurt, dempt hij niet goed. Bovendien voel je de veer van de demper nadrukkelijk en dat komt vooral zacht spel niet ten goede. Gebeurt het te laat, dan komt de demper niet los van de snaren. We zorgen voor een juiste demping door de demperlepels te buigen en de veren op de juiste spanning te brengen.

Met al deze technieken zorgen we ervoor dat het instrument weer een goed, gelijkmatig toucher en een goede demping krijgt. Dan kan het instrument weer klinken alsof het 'nieuw' is. Zo onmerkbaar als de slijtage is gegaan, zo verrassend is de kwaliteit van de klank en de speelaard weer na een grondige regulering! Komt u gerust eens in onze werkplaats kijken naar dit precisiewerk.

Terugblik op jubileum

Vorig jaar hebben we op 28 augustus ons twintigjarig jubileum groots gevierd. In de showroom waren enkele pianoconcerten van professionele pianisten. In de werkplaats gaven we workshops en vertoonden videofilms over de restauratie van instrumenten. Wie dat wilde, kon zelf een piano proberen te stemmen. Op het plein voor onze zaak stonden onder een baldakijn vleugels waarop volwassenen én kinderen naar hartenlust konden spelen.

De feestpiano op het marktplein in Gouda

Chris Plu achter de vleugel

Concerten in onze showroom en in het museum

Kom ook naar een concert in onze serie: 'Laat u verrassen door aanstaande professionals'. (17 februari en 21 april)
Of naar een van de concerten die we in samenwerking met museumgoudA organiseren. (10 april, 19 juni en 2 oktober)

Cox Pianoservice, Meridiaan 25, 2801 DA GOUDA

info@coxpiano.nl

www.coxpiano.nl

Tel. 0182-524 528 Fax: 0182-52 17 34 Mobiel: 06-53 64 22 67

Openingstijden: donderdag - vrijdag - zaterdag van 9.00 tot 17.30 uur
Overige dagen en 's avonds op afspraak.

Rönisch

Seiler

Wilh. Steinberg

Bohemia